

SINIF Tanzimat Dönemi Edebiyatı'nın Oluşumu

1. Tanzimat Dönemi'nde edebiyatımıza giren yeni türlerin içinde gazetenin önemi büyüktür. Çünkü gazete; makale, fıkra, haber yazısı, röportaj, sohbet, anı, gezi, inceleme gibi türlerin gelişmesinde ve yaygınlaşmasında etkili olmuştur. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın dediği gibi "Bu devirde gazete tüm yeniliği ifade eder." Gazete, her gün bir toplumdan, herhangi bir sorun üzerinde fikir ve görüşleri olan ikinci bir toplum çıkarabilecek kudrette bir çözümleme ve birleştirme organıdır. Gazete, bizde diğer toplumlara göre farklı bir yere sahiptir. Hiçbir yerde gazete bizdeki role benzer bir rol oynamamıştır. Bütün işaretler ondan gelir, kalabalık onun etrafında toplanır. Mekteplerin uzak bir gelecek için hazırladığı ocağı o tutuşturur.

Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşamaz?

- A) Gazete, pek çok insanı bir düşünce etrafında toplamaya yardımcı olur.
B) Günümüzdeki birçok edebî türün temelleri gazete yoluyla Tanzimat Dönemi'nde atılmıştır.
C) Gazetenin bizim toplumumuzda üstlendiği görev diğer toplumlardan çok farklıdır.
D) Makale, fıkra, anı gibi türler ilk olarak gazete aracılığıyla halka ulaşmıştır.
E) Gazetecilik, toplumumuzda oldukça gelişmiş ve Batı gazeteciliğini geride bırakmıştır.
2. Ali Suavi, Tanzimat Dönemi'nde gazete ile ilgili şunları söylemiştir: "Gazete sayesinde iyi şeyler takdir edilir, kötülükler ortaya çıkar. Gücsüzün hakkı yenmez, devletin haksızlıklara müdahalesi zorunlu olur. Bu nedenle gazete 'güzel ilimler' okunan ve 'okuyanları uyandıran' bir mekteptir."

Bu parçada anlatılanlarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Gazetenin diğer türlere göre daha faydalı olduğu
B) Tanzimat Dönemi'nde sosyal fayda gazete aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.
C) Gazete toplumun aydın çevresine seslenen bir türdür.
D) Tanzimat'a kadar gazetelerin önemi ve değeri bilinmemiştir.
E) Gazetenin işlevi dönemlere göre farklılık göstermiştir.

3. Aşağıdakilerden hangisinde Tanzimat I. Dönemi'yle ilgili bilgi yanlış vardır?

- A) Tercüme odalarında Fransızcadan çeviriler yapılmıştır.
B) Fransızca kelimelerin kullanıldığı ortamda divan edebiyatına ilgi azalmıştır.
C) Eski-yeni, Doğu-Batı arasında bocalama dönemi yaşanmıştır.
D) Özgürlük, eşitlik söylemlerinin yaygınlaştığı bir ortamdır.
E) II. Abdülhamit'in siyasi baskılarını artırdığı yönetimi devam etmektedir.

4. "Şiir ve İnşa" adlı eser - - - -, "Celâlettin Harzemşah" - - - -, "Avrupa'da Bir Cevlan" - - - -, "Seyahat Jurnalı" - - - - türünde yazılmıştır.

Bu cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde verilenler getirilmelidir?

- A) makale-tiyatro-gezi-günlük
B) şiir-tiyatro-gezi-günlük
C) şiir-roman-anı-günlük
D) deneme-roman-gezi-anı
E) makale-roman-günlük-gezi

5. Şinasi'ye göre gazete, bilimin ve eğitimin gelişmesiyle ilgili sorunları ele alacak ve halkın anlayacağı dille yayımlanacaktır. Şinasi, bu amaçla bilim ve eğitimle ilgili haberlere önem vermiş, hatta bunlarla ilgili ilanları parasız basmıştır. Tasvir-i Efkar'ı haftada iki gün çıkartmış, iç ve dış haberler için ayrı ayrı sütunlar ayırmış ve bunları "Havadis-i Dahiliye ve Havadis-i Hariciye" diye süslü başlıklarla vermiştir. Kamuoyu ve düşünce özgürlüğü gibi konularda uyarıcı başyazılar yazmıştır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi Tanzimat Dönemi'ndeki gazetelerin işlevlerinden biri değildir?

- A) Toplumda sanat ve edebiyat zevki uyandırmak
B) Özgürlük düşüncesini halka yaymak
C) Batı basınından halkı haberdar etmek
D) Halkın kendi yararına düşünmesini sağlamak
E) Halkı siyasi ve güncel olaylar hakkında bilgilendirmek

Tanzimat Dönemi Edebiyatı'nın Oluşumu

6. Osmanlı Devleti'nde ilk gazete Tanzimat'tan önce çıkmıştır. 1831'de yayımlanmaya başlanan "- - -" yayımlanan resmî gazetedir. Tanzimat'ın ilanından sonra ilk gazete (1840) olan "- - -" yarı resmî bir gazetedir. Şinasi'nin Agâh Efendi ile birlikte çıkardığı ilk özel gazete olan "- - -" 1860'ta yayımlanmıştır. Ardından 1862'de Şinasi tek başına "- - -" adlı gazeteyi çıkarır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu parçada boş bırakılan yerlerden herhangi birine getirilemez?

- A) Hürriyet B) Tasvir-i Efkâr
C) Tercüman-ı Ahvâl D) Ceride-i Havadis
E) Takvim-i Vekâyi

7. **Tanzimat Dönemi gazetesiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Halkı bilgilendirme ve eğitmede en etkili araç olmuştur.
B) Roman ve tiyatro eserlerinin yazı dizisi (tefrika) hâlinde yayımlanmasını sağlamıştır.
C) Dilin sadeleşmesinde katkıları olmuştur.
D) İç ve dış basından haberlere yer verilmiştir.
E) Siyasi konular değil, kültürel konular ele alınmıştır.

8. Tanzimat Fermanı'nda ifade edilen yenilikler toplum hayatını kapsamaktadır. Çünkü yapılan bütün yenilikler bir şekilde toplumu da etkilemektedir. Fermanın içerdiği yenilikler, halkın hayatta karşılaştığı sorunlara çözüm yolları sunar. Namus, can ve mal güvenliğinin devlet güvencesine alınması, halkın hayatını kolaylaştırmıştır. Devletin maliyesi halktan toplanan vergilerden oluşuyordu. Vergi sistemindeki düzenlemelerle askerlik sisteminde yapılan değişiklikler halkı dolayısıyla toplum hayatını etkilemiştir. Devlet yönetiminde bazı düzenlemeler yapılmış, sistemde büyük ve köklü bir değişime gidilmemiştir.

Bu parçada Tanzimat Fermanı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Hukuksal alandaki değişikliğe
B) Mali alandaki değişikliğe
C) Eğitim şeklindeki değişikliğe
D) Askerî alandaki değişikliğe
E) İdari alandaki değişikliğe

9. Gazetenin Batılı devletlerdeki işlevi ve gücü Tanzimat Dönemi'nde anlaşılmıştır. Gazetenin ticari bakımdan kitaba göre daha avantajlı olması ve pazarlanması'nın daha kolay olması tercih edilmesini sağlamıştır. Toplumsal konulardan söz etmesi basılan kitaplarla ve oynanan oyunlarla ilgili bilgi vermesi, toplumu aydınlatma görevi üstlenmesi gazeteyi Tanzimat Dönemi'nde ön plana çıkarmıştır.

Bu parçada neden söz edilmektedir?

- A) Tanzimat Dönemi'nde gazeteciliğe önem verilmesinin nedenlerinden
B) İlk tiyatro eserinin gazetede yayımlandığından
C) Tanzimat toplumunun gazeteye ilgi duyduğundan
D) Gazetenin dilin sadeleştirilmesinde etkili olduğundan
E) Millî değerlerin gazete aracılığıyla verildiğinden

10. Roman, eski meddah hikâyelerimizden Hançerli Hanım'dan esinlenerek kaleme alınmıştır. Ayrıca bu eserde Alexander Dumas Pere'in "Kamelyalı Kadın" romanının da etkisi görülmektedir. Bir töre romanı olan eserde, mirasyedi delikanlıların içkiye ve sefahate kapılarak kendilerini kaybetmeleri ibret verici bir dille anlatılmış, kitabın sonunda "Son pişmanlık fayda vermez." denilerek kıssadan hisse çıkarılmıştır. Romantik akımın etkisindeki bu edebî romanda, gençleri yetiştirirken toplumu ve toplumun şartlarını tanımak gerektiği vurgulanmak istenmiştir.

Bu parçadan sözü edilen romanla ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Başka bir yazardan esinlenerek yazıldığı için beğenilmemiştir.
B) Sosyal fayda gözetilerek toplumu eğitmek ve geliştirmek için bir araç olarak kullanılmıştır.
C) Batı tekniğinin kullanıldığı başarılı bir romandır.
D) Kültür çatışması ve yanlış Batılılaşmanın etkileri romanın ana düşüncesidir.
E) Dönemin edebiyat dünyasını çok etkilemiştir.

11. **Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat Fermanı ile getirilmek istenen yeniliklerden biri değildir?**

- A) Müslüman olsun olmasın bütün halk, kanun önünde eşit sayılacaktır.
B) Vergiler, düzenli bir şekilde ve mükelleflerin parasal gücüne göre alınacaktır.
C) Devlet görevlerine gelmek için Müslüman olma şartı kaldırılacaktır.
D) Bir mahkemenin kararı olmadan hiç kimse ceza görmeyecek; idam edilenlerin mallarına el konulmayacaktır.
E) Bütün medreseler kapatılacak, modern eğitim kurumları açılacaktır.

ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Adı : .....
Soyadı : .....
Sınıf : .....
NO : .....

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E

Doğru : .....
Yanlış : .....
Boş : .....
Puan : .....